

ЗАТВЕРДЖЕНО

Наказ Міністерства розвитку
економіки, торгівлі та сільського
господарства України

№ _____

**ГІГІЄНІЧНІ ВИМОГИ
до виробництва та обігу вод природних мінеральних і вод джерельних**

I. Загальні положення

1. Гігієнічні вимоги до виробництва та обігу вод природних мінеральних і вод джерельних (далі – Гігієнічні вимоги) застосовуються до вод природних мінеральних і вод джерельних, які виробляються, перебувають в обігу, ввозяться (пересилаються) на митну територію України та/або вивозяться (пересилаються) з неї.

Ці Гігієнічні вимоги поширюються на операторів ринку, сфера діяльності яких пов’язана з виробництвом та обігом вод природних мінеральних, зареєстрованих відповідно до Закону України «Про основні принципи та вимоги до безпечності та якості харчових продуктів», а також вод джерельних. Ознакою

державної реєстрації води природної мінеральної є наявність відповідного запису в Державному реєстрі вод природних мінеральних.

2. Ці Гігієнічні вимоги не застосовуються до вод:

1) які є лікарськими засобами відповідно до Закону України «Про лікарські засоби»;

2) які є іншими питними водами, ніж води природні мінеральні та води джерельні, зокрема такими, що споживаються людьми в місці їх видобування та/або розташування природного виходу на поверхню;

3) природних мінеральних, які використовуються для лікувальних цілей у термічних, гідромінеральних або інших схожих за профілем установах.

3. Контроль за додержанням операторами ринку цих Гігієнічних вимог здійснюється відповідно до Закону України «Про державний контроль за дотриманням законодавства про харчові продукти, корми, побічні продукти тваринного походження, здоров'я та благополуччя тварин».

II. Терміни

1. У цих Гігієнічних вимогах терміни вживаються в таких значеннях:

1) виробництво води природної мінеральної – усі стадії технологічного процесу від видобування підземної води до фасування у споживчу тару (герметичні ємності), маркування;

2) власна назва води природної мінеральної – слово або словосполучення, якими позначено окрему мінеральну воду для відокремлення її з ряду інших вод

природних мінеральних та які внесено до Державного реєстру вод природних мінеральних;

3) вода джерельна – вода підземна, призначена для споживання людиною у природному стані, що розливається у споживчу тару біля джерела;

4) вода природна мінеральна донасичена газом – природна мінеральна вода, до якої було додано діоксид вуглецю іншого походження, ніж той, що присутній у воді, яка надходить з водоносного пласта або родовища. Залежно від кількості доданого діоксиду вуглецю вода може класифікуватися як сильногазована (вміст CO_2 становить 0,4 г/л та більше) та слабогазована (вміст CO_2 становить від 0,2 г/л до 0,4 г/л);

5) вода природна мінеральна, насыщена газом з джерела, – вода природна мінеральна, вміст діоксиду вуглецю в якій більший, ніж у похідній воді з джерела та/або водоносного пласта, у внаслідок додавання діоксиду вуглецю, який отримано з цього самого джерела та/або водоносного пласта. Залежно від кількості доданого діоксиду вуглецю вода класифікується як сильногазована (вміст CO_2 становить 0,4 г/л та більше) та слабогазована (вміст CO_2 від 0,2 г/л до 0,4 г/л);

6) вода природна мінеральна, насыщена газом, – вода природна мінеральна негазована, у яку був доданий діоксид вуглецю для стабілізації природного стану високомінералізованих вод. За рівнем вмісту діоксиду вуглецю така вода класифікується як сильногазована (вміст CO_2 понад 0,4 г/л);

7) вода природна мінеральна – безпечна для здоров'я людини вода, що надходить (видобувається) з підземного водоносного горизонту (родовища) на поверхню за допомогою одного або більше природних джерел або свердловин, якій властива мікробіота, захищена від зовнішнього забруднення та не піддавалася

знищенню, зміні та впливу. Вода природна мінеральна характеризується певним та стабільним мікробіологічним і фізико-хімічним складом та віднесена до категорії «вода природна мінеральна» відповідно до вимог законодавства;

8) вода природна мінеральна природно-газована – вода природна мінеральна, вміст діоксиду вуглецю в якій у розфасованому стані є таким самим (з урахуванням технологічних відхилень), як у похідній воді, у внаслідок повторно введеної певної кількості діоксиду вуглецю з того самого джерела води або водоносного пласта, яка відновлює втрачений у ході технологічних операцій діоксид вуглецю;

9) основний склад води природної мінеральної (основні аніони та катіони) – кількість кальцію, магнію, калію, натрію, гідрокарбонатів, хлоридів, сульфатів, що зумовлюють притаманні цій воді властивості.

2. Інші терміни вживаються в цих Гігієнічних вимогах у значеннях, наведених у Законах України «Про основні принципи та вимоги до безпечності та якості харчових продуктів», «Про державний контроль за дотриманням законодавства про харчові продукти, корми, побічні продукти тваринного походження, здоров'я та благополуччя тварин» та «Про інформацію для споживачів щодо харчових продуктів».

III. Вимоги до виробництва та обігу води природної мінеральної

1. Вода природна мінеральна видобувається та виводиться на поверхню за допомогою водозабірних споруд, які забезпечують максимально можливу швидкість витоку води з джерела (дебіт) та не допускають втрат води.
2. Навколо водозaborу встановлюються зони санітарної охорони відповідно до вимог законодавства.

3. Водозабір та устаткування для виробництва води природної мінеральної повинні забезпечувати її захист від забруднення та збереження хімічних, фізико-хімічних і мікробіологічних властивостей, притаманних їй.

4. Обладнання, що контактує з водою природною мінеральною (труби, резервуари тощо), повинно бути виготовлене з матеріалів, дозволених для контакту з харчовими продуктами.

5. Умови виробництва води природної мінеральної, зокрема обладнання для промивки та фасування води природної мінеральної у споживчу тару, повинні відповідати гігієнічним вимогам. Споживча тара повинна виготовлятися та оброблятися в такий спосіб, який унеможливлює її негативний вплив на хімічні та мікробіологічні характеристики води природної мінеральної.

6. Споживча тара, у яку фасується вода природна мінеральна, повинна закриватися у спосіб, що запобігає можливості її фальсифікації або забрудненню.

7. Транспортування води природної мінеральної в тарі, відмінній від тієї, у якій вона реалізується кінцевому споживачу, забороняється. Ця вимога не поширюється на виробників вод природних мінеральних, які автоцистернами транспортували ці води від джерела/свердловини до заводу з виробництва цих вод до дня набрання чинності цим наказом.

8. Зберігання та транспортування води природної мінеральної здійснюються в умовах, що унеможливлюють її забруднення мікроорганізмами та/чи інтенсифікацію їх розмноження, а також пошкодження та забруднення споживчої тари, зокрема в місцях, захищених від впливу прямих сонячних променів.

9. Якщо під час виробництва виявляється, що мікробіологічні параметри (показники) води природної мінеральної не відповідають установленим показникам безпечності, оператор ринку негайно припиняє виробництво води природної мінеральної, зокрема її розлив у споживчу тару, до усунення причин забруднення та приведення показників безпечності у відповідність до вимог законодавства.

10. Спосіб облаштування підприємств з виробництва вод природних мінеральних та умови їх виробництва визначаються операторами ринку з урахуванням вимог законодавства України. Параметри (показники) безпечності та окремі показники якості води, що використовується для технологічних, санітарно-гігієнічних, господарських, побутових і питних потреб, повинні відповідати вимогам законодавства щодо безпечності та окремих показників якості харчових продуктів.

IV. Вимоги до обробки води природної мінеральної

1. Вода природна мінеральна у процесі її виробництва не може бути об'єктом обробки, крім нижczазначених випадків:

1) видалення нестабільних сполук заліза та сірки шляхом фільтрації та відстоювання; перед цими операціями допускається обробка води повітрям, якщо така обробка не змінює її основного складу;

2) видалення сполук заліза, марганцю, сірки та миш'яку шляхом обробки повітрям, збагаченим озоном, якщо така обробка не змінює її основного складу;

3) видалення інших небажаних складових з води природної мінеральної, якщо така обробка води не змінює її основного складу;

4) повне або часткове видалення вільного діоксиду вуглецю, яке здійснюється виключно фізичними методами.

2. Оператор ринку може застосовувати обробки, зазначені в підпунктах 1–3 пункту 1 цього розділу, якщо вони відповідають вимогам законодавства про безпечність та окремі показники якості харчових продуктів.

Оператор ринку зобов'язаний інформувати компетентний орган та/або його територіальні органи про наміри застосування обробок, зазначених у підпунктах 1–3 пункту 1 цього розділу, не пізніше ніж за 15 календарних днів до дати початку застосування такої обробки шляхом надсилання письмового повідомлення в довільній формі.

3. Оператор ринку вживає всіх необхідних заходів з метою забезпечення результативності обробки та безпечності води природної мінеральної, яка отримується в її результаті.

4. До води природної мінеральної в тому стані, у якому вона перебуває в джерелі, і в процесі її виробництва не дозволяється додавати будь-які речовини, крім діоксиду вуглецю.

5. Забороняється обробка з метою знезаражування, введення бактеріостатичних речовин або інша обробка, яка може змінити кількість життєздатних колоній мікроорганізмів води природної мінеральної.

6. Вимоги цього розділу не поширяються на води природні мінеральні, що використовуються у виробництві безалкогольних напоїв.

V. Маркування води природної мінеральної

1. Маркування води природної мінеральної здійснюється з урахуванням Закону України «Про інформацію для споживачів щодо харчових продуктів» шляхом відображення на тарі, у якій вона реалізується кінцевому споживачу, інформації про:

- 1) офіційну назву харчового продукту, визначену з урахуванням розділу II цих Гігієнічних вимог, та власну назву. Офіційна та власна назви можуть доповнюватися комерційною назвою, визначеною з використанням літер латинської абетки, та/або знаком для товарів і послуг. Комерційна назва та знак для товарів і послуг не можуть замінити офіційну назву або власну назву;
- 2) склад - основний склад води природної мінеральної та загальний рівень мінералізації в одиницях вимірювання мг/л або г/л;
- 3) номер або назву свердловин(и)/джерел(а) та/або назву родовища;
- 4) місцезнаходження свердловин(и)/джерел(а) та/або родовища або місця розливу (якщо місце розливу не є місцем знаходження свердловин(и)/джерел(а));
- 5) відомості про види обробки, визначені з урахуванням підпунктів 1–3 пункту 1 розділу IV цих Гігієнічних вимог.

Маркування також може доповнюватися інформацією про відповідну характеристику води природної мінеральної («сильногазована» або «слабогазована»).

2. У маркуванні води природної мінеральної, що була оброблена повітрям та збагаченим озоном, після основного складу зазначається: «оброблена озоном».

3. Назва місцевості, населеного пункту або місця, назва свердловини/джерела (за наявності) та похідні від них можуть використовуватись у маркуванні як власна назва води природної мінеральної з дотриманням законодавства України, що регулює правові засади охорони прав на зазначення походження товарів в Україні та відносини, що виникають у зв'язку з їх набуттям, використанням та захистом, за умови, що власна назва води не вводить в оману споживачів стосовно місцевості, населеного пункту чи місця видобування або фасування води природної мінеральної.

4. Забороняється:

1) пропонувати для реалізації воду природну мінеральну, яку видобуто з одного і того самого джерела/свердловини більше ніж під однією власною назвою;

2) використовувати позначення, що приписують воді природній мінеральній властивості, які стосуються профілактики або лікування захворювань;

3) під час виробництва, у тому числі під час пакування, маркування, обігу та/або реклами води природної мінеральної, використовувати об'єкти права інтелектуальної власності, які:

вводять в оману щодо характеристик води природної мінеральної (у тому числі невідповідність води природної мінеральної зазначеним характеристикам);

вводять в оману щодо місцевості, населеного пункту або місця видобутку чи фасування води природної мінеральної;

4) у маркуванні та рекламі упакованої у споживчу тару води питної, що не внесена до Державного реєстру вод природних мінеральних, використовувати в будь-якій формі вказівки, позначення, знаки для товарів та послуг, назву, зображення або інші позначки, які можуть призвести до переплутування води

питної з водою природною мінеральною, зокрема використовувати слова «мінеральна», «природна» або їх похідні.

5. Дозволяється:

- 1) використовувати позначення, що містяться в додатку до цих Гігієнічних вимог, за умови відповідності зазначеним у додатку критеріям;
- 2) наводити в маркуванні інші твердження, включені до державних реєстрів.

6. У разі якщо маркування містить власну назву, що відрізняється від найменування свердловини джерела або місця видобування води чи місця виробництва (фасування), відповідне найменування джерела або місця видобування води повинні вказуватися літерами, що принаймні в півтора раза більші за розміром (заввишки та завширшки) від найбільшої літери, яка застосовується у власній назві.

VI. Вимоги до води джерельної

1. Вода питна може мати офіційну назву «вода джерельна», якщо вона:

- 1) не зазнала інших видів обробки, крім наведених у розділі IV цих Гігієнічних вимог;
- 2) відповідає гігієнічним вимогам до виробництва та обігу води природної мінеральної, викладеним у розділі III цих Гігієнічних вимог;
- 3) відповідає встановленим мікробіологічним параметрам (показникам) води природної мінеральної та іншим показникам безпечності.

2. Маркування води джерельної здійснюється з урахуванням підпунктів 3–5 пункту 1 розділу V цих Гігієнічних вимог.

**Заступник директора директорату
державної політики у сфері санітарних
та фітосанітарних заходів –
начальник головного управління
з питань підакційної продукції
та органічного виробництва**

Людмила ХОМІЧАК